

менеджмент маркетингу представлений на трьох рівнях – стратегічний, тактичний і оперативний менеджмент маркетингу, виробничий менеджмент – на двох, а інші – тільки на оперативному.

Отже, в Україні у наявності порушення балансу менеджменту на підприємствах. При цьому мова не може йти не те що про сталий розвиток, але й про будь-які ознаки розвитку взагалі, а іноді й навіть про виживання. Іншими словами, говорячи на психолого-управлінському сленгу, «нервова система» менеджменту більшості підприємств України на межі зриву.

Література.

1. Третьякова Е. С. Психология управления и основы лидерства: Учебно-методическое пособие для студентов специальности «Менеджмент» / Третьякова Е. С. – БНТУ, 2010. – 121 с.

2. Современные подходы к оценке акцентуации личности / Л. М. Балабанова, И. А. Виденеев, В. А. Друзь, И. В. Жданова, В. В. Криводегев, П. В. Макаренко, Г. В. Попова, Т. А. Юдина // Право і безпека. – № 4, 2002. – С. 175-183.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Чакалов Р. К., магістрант

Науковий керівник: Зачосова Н. В., к.е.н., доцент

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Під соціальною системою розуміють сукупність елементів, що мають соціальну природу походження та пов'язані між собою певними зв'язками, соціального, економічного або іншого характеру. Підприємство може вважатись соціальною системою, але у фаховій літературі часто зустрічається науковий підхід, відповідно до якого підприємницькі структури належать до категорії соціально-економічних систем. Зважаючи на специфіку функціонування цих суб'єктів господарської діяльності, та з огляду на те, що метою створення переважної кількості підприємств в Україні є отримання прибутку – тобто позитивно економічного ефекту, вважаємо такий підхід правильним. Якщо ж підприємства є соціально-економічними системами, то у сучасних умовах господарювання одним із стратегічних пріоритетів їх розвитку має стати вирішення проблеми

забезпечення економічної безпеки, оскільки кількість внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій стабільності, сталості кадрових та матеріальних ресурсів, недоторканності та цілісності інформаційних активів вітчизняних підприємств у ситуації політичної нестабільності, економічної стагнації та фінансової кризи у економічній системі постійно зростає.

Проблеми функціонування соціальних та соціально-економічних систем у вітчизняних реаліях знайшли своє відображення у наукових працях таких вчених, як Біловол Р. І., що цікавиться питаннями систематизації сутності та видів діагностики соціально-економічних систем [1], Яремко І. І., що пропонує концептуальні засади і підходи до формалізації оцінки економічної безпеки соціально-економічних систем [2], тобто впритул наближається до тематики, розгляду якої присвячено матеріали даного дослідження; Арчаков Я. А., який досліджує інформаційне забезпечення менеджменту соціально-економічних систем [3], Штангрет А. М., у роботах якого закладаються теоретичні аспекти безпеки соціально-економічної системи [4], Гудзинський О. Д., що вивчає проблему забезпечення економічної безпеки соціально-економічних систем з позиції визначення та протидії ризикам, які супроводжують процеси їх функціонування та розвитку [5]. Однак наукових робіт, які були б присвячені конкретизації проблем управління економічною безпекою саме підприємства як соціальної або соціально-економічної системи, у сучасній фаховій літературі виявлено не було, тому обрана для дослідження тематика, із врахуванням наведених вище фактів, є наразі досить актуальною.

Якщо підходити до вирішення проблеми управління економічною безпекою підприємства як соціальної системи, то основну увагу належить зосередити саме на кадровому менеджменті та на управлінні персоналом підприємства у контексті протидії загрозам внутрішньої природи походження, що можуть бути із ним пов'язаними. Загалом, під управлінням економічною безпекою підприємства пропонуємо розуміти процеси планування, організації, реалізації заходів захисту фінансових, матеріальних, кадрових та інформаційних ресурсів підприємства від негативного впливу на їх цілісність, цінність та раціональне використання зовнішніх і внутрішніх загроз, та контролю ефективності таких заходів. Метою управління економічною безпекою підприємства як економічної системи має бути визначено досягнення високого рівня

рентабельності діяльності, а як соціальної системи – досягнення стану задоволення потреб та інтересів усіх соціальних елементів такої системи у процесі її функціонування. Однак, реалізація окресленої мети – ні у економічному контексті, ні у соціальному, не може бути успішно здійснена без вирішення ряду нагальних проблем, що супроводжують розвиток сучасних підприємств в Україні у процесі їх основної, фінансової, інвестиційної діяльності, та під час здійснення ними спроб управління власною економічною безпекою.

Отже, проблеми управління економічною безпекою підприємства містяться одразу у кількох площинах. Перша з них – це ресурсне забезпечення даного процесу. Сучасні підприємства не мають достатнього обсягу фінансових та трудових ресурсів для належної організації управління економічною безпекою, до якої має входити і пошук та взяття на роботу фахівця з управління безпекою, і розробка внутрішньої документації для регламентування його діяльності, і зміна організаційної структури підприємства для інтеграції у неї підрозділу або відділу, до обов'язків персоналу якого входить завдання забезпечення економічної безпеки підприємства. Другою проблемою є рівень професіоналізму кадрів, задіяних в управлінні економічною безпекою, і рівень суб'єктивізму їх суджень під час оцінки поточного стану економічної безпеки підприємства та прийняття рішень щодо його покращення. Оскільки до системи економічної безпеки підприємства входять і фінансова, і кадрова, і інформаційна, і техніко-технологічна, і матеріальна складові, професіонал з управління економічною безпекою має володіти знаннями в усіх зазначених сферах, і окрім цього розуміти специфіку роботи конкретного підприємства, а знайти такого фахівця на вітчизняному ринку праці непросто.

Третьою проблемою є відсутність законодавчого регулювання стану економічної безпеки вітчизняних підприємств. Суб'єкти господарської діяльності не мають орієнтирів, визначених на владному рівні, досягнення яких було б для них гарантією високого рівня власної економічної безпеки.

Четвертою і основною, на наш погляд, проблемою управління економічною безпекою підприємства саме як соціальної системи, є велика кількість загроз його фінансовим, майновим та інформаційним ресурсам, що пов'язані саме із трудовим колективом суб'єкта господарювання. Персонал підприємства може вчиняти щодо нього та його активів шахрайські дії, неправомірно та неефективно

використовувати ресурси підприємства, навмисно шкодити роботі підприємства за дорученням конкурентів тощо. Особливо небезпечними такі дії можуть бути від тих працівників, що належать до управлінського складу суб'єкта господарської діяльності, тому виявлення осіб, що не є лояльними до підприємства, або можуть бути схильними до втрати лояльності у перспективі, є одним із важливих завдань у процесі управління економічною безпекою підприємства.

Звісно, пропонований набір проблемних аспектів менеджменту економічної безпеки вітчизняних суб'єктів господарської діяльності не є вичерпним. Формування чіткого переліку проблем управління економічною безпекою конкретного підприємства як соціальної системи дозволить у майбутньому розробити дієві заходи протидії їм, що, у свою чергу, дасть змогу гарантувати перспективи господарської діяльності вітчизняних підприємств та формувати стратегії їх розвитку в умовах інтенсифікації зовнішніх і внутрішніх загроз їх нормальному функціонуванню.

Література.

1. Біловол Р. І. Систематизація сутності та видів діагностики соціально-економічних систем / Р. І. Біловол // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 1. - С. 25-34.
2. Яремко І. І. Формалізація оцінки економічної безпеки соціально-економічних систем: концептуальні засади і підходи / І. І. Яремко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2012. - № 748. - С. 276-280.
3. Арчаков Я. А. Інформаційне забезпечення менеджменту соціально-економічних систем / Я. А. Арчаков // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2013. - № 3. - С. 136-139.
4. Штангрет А. М. Безпека соціально-економічної системи: теоретичні аспекти / А. М. Штангрет // Наукові записки [Української академії друкарства]. - 2012. - № 3. - С. 24-29.
5. Гудзинський О. Д. Ризики та економічна безпека соціально-економічних систем / О. Д. Гудзинський, С. М. Судомир // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - 2014. - № 2. - С. 35-37.